viitaten tiistaina 7.11. pidettyyn asiantuntijakuulemiseen, siellä esitettyihin puheenjohtaja Jalosen ja edustaja Mäkelän turvallisuuspolitiikkaan liittyviin kysymyksiin sekä keskiviikkona 8.11. käytyyn sähköpostikeskusteluun (alla, Boedeker/Rydman) ohessa suojelupoliisista saatuja näkemyksiä sekä sisäministeriön poliisiosaston näkemyksiä ehdotettuun sääntelyyn ja kansallisen turvallisuuden vaarantamiseen liittyen.

Turvallisuusympäristö on muuttunut voimakkaasti. Suomen sisäisestä turvallisuudesta 19.5.2016 annetun valtioneuvoston selonteon (VNS 5/2016 vp) mukaan uhkat monimutkaistuvat ja muuttuvat nopeasti. Venäjän ja lännen suhteiden huononeminen, kansainvälinen terrorismi, kyberuhat ja laajamittainen laiton maahantulo ovat merkittävimmät viimeaikaiset muutokset turvallisuusympäristössä. Hybridivaikuttamisen keinot valtiollisessa vaikuttamisessa ovat lisääntyneet ja sisäisen turvallisuuden viranomaisilla tulee olla sekä kyky havaita uhkat että riittävät voimavarat pitkäkestoisenkin tilanteen hallitsemiseksi. Hybridivaikuttaminen voidaan määritellä suunnitelmalliseksi toiminnaksi, jossa valtiollinen tai ei-valtiollinen toimija hyödyntää samanaikaisesti erilaisia sotilaallisia keinoja tai esimerkiksi taloudellisia tai teknologiaan perustuvia painostuskeinoja, informaatio-operaatioita ja sosiaalista mediaa pyrkimyksenään hyödyntää kohdevaltion haavoittuvuuksia. Vaikuttaminen voi kohdistua kohdevaltion niin poliittiseen, taloudelliseen, sotilaalliseen kuin infrastruktuurin rakenteisiin. Hybridivaikuttamisessa on yleensä kyse sellaisista painostustoimista, jotka tehokkuutensa johdosta tekevät aseellisen hyökkäyksen

tarpeettomaksi.

Muuttuneen turvallisuusympäristön vuoksi eri toimialoihin liittyvässä lainsäädännössä on tarpeen huomioida keinoja, joilla voidaan ennalta estää edellä mainittu hybridivaikuttaminen ja disinformaation levittäminen ja siten estää kansallisen turvallisuuden vaarantuminen. Kansallisesta turvallisuudesta vastaavien viranomaisten tehtävänä on ennakoida ja ennalta estää toimialallaan sellaisia vahingollisia tekoja ja toimenpiteitä, jotka voivat vaarantaa erityisen tärkeitä kansallisia etuja.

Erityisesti suojelupoliisilla on merkittävä rooli kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjunnassa. Siinä roolissaan suojelupoliisi on keväällä 2017 järjestetyssä, suojelupoliisin ja liikenne- ja viestintäministeriön välisessä tapaamisessa tuonut ministeriölle esiin huolen mahdollisen epäasiallisen vaikuttamisen estämistarpeesta jo ohjelmistotoimiluvan myöntämisvaiheessa. Suojelupoliisi on myös kertonut ministeriölle tapaamisessa tällaisista valtiollisen vaikuttamisen keinoista. Liikenne- ja viestintäministeriö totesi tuolloin oikeusministeriön katsoneen, ettei kansallisen turvallisuuden vaarantuminen olisi riittävän täsmällinen peruste toimiluvan epäämiselle. Suojelupoliisin mukaan asiaa oli tarkoitus selvittää vielä tarkemmin eri ministeriöiden kanssa. Lausuntokierrokselle lähetetyssä hallituksen esitysluonnoksessa ei ollut asiaa koskevia säännöksiä eikä asiaa muutoinkaan luonnoksessa käsitelty.

Suojelupoliisista tällä viikolla saadun tiedon mukaan, mikäli tietoyhteiskuntakaaren soveltamisella ei kyetä toimiluvan hakijan osalta tapahtuvaa mahdollista kansallista turvallisuutta vaarantavaa toimintaa estämään, niin sääntelyä tulisi voida muuttaa siten, että laissa olisi nimenomainen säännös luvan

epäämisestä sillä perusteella, että on perusteltua syytä epäillä hakijan vaarantavan kansallista turvallisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriöstä saadun tiedon mukaan se on aikeissa omassa vastineessaan vastata muiden asioiden ohella myös siihen, miten kansallisen turvallisuuden mahdollisen vaarantumisen suhdetta ohjelmistotoimilupasääntelyyn on hankkeen valmistelun aikana selvitetty. Sisäministeriön poliisiosaston näkemyksen mukaan edellä kuvattu suojelupoliisin esille nostama huoli on perusteltu. Toimilupasääntelyn suhdetta kansalliseen turvallisuuteen on syytä selvittää perusteellisesti, jotta erilaisia kansallista turvallisuutta vaarantavia uhkia pystyttäisiin torjumaan tehokkaammin.

Ystävällisin terveisin,

Elina Rydman